

Klases (audzināšanas) stunda

Mācību stundas plāns

Autore:

Valentīna Voiciša - sociālo zinību un sākumskolas skolotāja Laurenču sākumskolā,
humānās pedagoģijas praktizētāja.

SAZINIES!

e-pasts - voicisa@inbox.lv / m.t. 28345705

Mācību priekšmets:

klases stunda.

Klase:

6.-8. klase.

Mācību stundas ilgums:

80 min. (2 x 40 min., var apvienot klases stundu ar sociālo zinību stundu).

Mācību stundas tēma:

“Sargi savu dvēseli”.

Mācību stundas mērķis:

attīstīt skolēnos izpratni par garīgām vērtībām un sekmēt to pārmantojamību, rosināt izzināt sevi, apzināties personisko atbildību savas dzīves veidošanā.

**Mācību stundas
uzdevumi:**

1. Paplašināt izpratni par jēdzienu „vērtība”.
2. Attīstīt spēju analizēt dažādas dzīves situācijas un meklēt iespējamus risinājumus.
3. Mācīties iepazīt un izprast sevi, saskatot vispārcilvēciskās vērtības.
4. Analizēt savu rīcību, prognozēt rīcības sekas īstermiņā un ilgtermiņā.
5. Mācīties sadarboties: klausīties, formulēt un pamatot savas domas, ieklausīties citu viedoklī, izdarīt secinājumus.

**Paredzamie
rezultāti:**

Skolēni, iepazīstot, pētot un analizējot virtuālo ekspozīciju „ESI PATS!”, sapratīs cilvēces garīgo vērtību būtību un nepieciešamību, mācīsies tās saglabāt un kopt sevī, centīsies paši pieņemt sev pareizo lēmumu sarežģītās dzīves situācijās. Skolēni apzināsies personisko atbildību par savas dzīves veidošanu, sapratīs, ka „Es” patstāvīgi mainās un ka pašu spēkos ir iespēja nemitīgi augt un pilnveidoties. Skolēni attīstīs prasmi analizēt situācijas, formulēt un pamatot savas domas, ieklausīties un cienīt citu cilvēku viedokli.

**Mācību stundā
nepieciešamie resursi:**

Tehniskais aprīkojums

1. Dators, kurš aprīkots ar skaņas sistēmu un ar interneta pieslēgumu.
2. Video projektors un ekrāns.

Skolotāja veidotie materiāli

1. Materiāli vērtību piramīdas veidošanai (skatīt pielikumu “Vērtību piramīda”).
2. Vērtību piramīda skolotājam.
3. Aploksnes ar bērnu vēstulēm (skatīt pielikumu “Vēstules”).
4. Power Point prezentācija “Sargi savu dvēseli”.

NOSKAŅOŠANĀS STUNDAI

5 minūtes

Skolotājs rāda 1. slaidu.

*„Sargi savu dvēseli un
tūkstoši apkārt tev tiks
izglābti”.*

/Serafīms Sarovskis/

Skolotājs rāda 2. slaidu.

Runā, ka kaut kur Kaukāza
kalnos ir veca kapsēta, kur
uz kapakmeņiem var izlasīt
apmēram šādus uzrakstus:

«Suleimans Babašidze.

Dzimis 1820.gadā, miris

1858.gadā. Nodzīvojis 3

gadus», vai «Nugzars

Gaprindašvili. Dzimis

1840.gadā, miris

1865.gadā.

Nodzīvojis 120 gadus».

Vai tad cilvēki, kas šos
kapakmeņus uzslējuši,
skaitīt nemācēja?

Varbūt ar kādu īpašu
nolūku tika veidoti šie
uzraksti uz kapakmeņiem?
Kāds šis nolūks varētu būt?

Kādam jābūt cilvēkam, lai
viņa dzīvību novērtētu tik
augsti? Kādas vērtības šie
cilvēki kopj savā dvēselē?

Vai Latvijā ir tādi cilvēki?

Kas vispār ir vērtība? Un
kāda vērtība ir manai
dvēselei? Kas man jādara,
lai mana dzīve būtu
vērtīga?

Skolotājs rāda 3.slaidu,
kurā uzskaitīti stundas
uzdevumi.

Skolēni klausās.

Skolēni atbild uz
jautājumiem.

Skolēni klausās un mēģina
atbildēt uz šiem
jautājumiem.

Šo uzrakstu nozīme ir tāda,
ka tā kalnu ciemata ļaudis
vērtēja cilvēka dvēseles
tīrību, dzīves piesātinātību
un kopējo vērtību.

AKTUALIZĀCIJA

5 minūtes

1. Uz tāfeles uzrakstīts vārds „vērtība”. Skolotājs pieraksta un no pierakstītā kopā veido vārda „vērtība” definīciju.

2. Skolotājs rāda 4. slaidu: Vārdnīcā vārdam „vērtība” ir tāds skaidrojums: *„Vērtības ir lietas, parādības, paradumi, principi, ko cilvēks savā apziņā uztver kā sev vai citai personai būtiski nozīmīgus, vēlamus, kā arī, kas sekmē cilvēka personības veidošanos”*. Vērtība ir katra paša cilvēka jēga, kuru viņš izvēlas un cenšas to izjust, sasniegt un aizsargāt. Lai dzīvotu, cilvēkam nepieciešamas materiālās, fizioloģiskās un tikumiskās (garīgās) vērtības.

3. Skolotājs pats arī veido vērtību piramīdu, kurā būs ierakstīti visi stundai nepieciešamie vārdi (vērtības): izturība, gribasspēks, mīlestība, pacietība, atbildība, izglītība, pašcieņa, cerība, darbīgums, pateicība.

1. Skolēni sauc savas asociācijas ar vārdu “vērtība”.

2. Skolēni sadalīti grupās. Katrai grupai skolotājs dod vērtību piramīdu (*pielikums “Vērtību piramīda”*). Katra grupa veido savu vērtību piramīdu: saraksta uz piramīdas sāniem vārdus, kuri apzīmē materiālās (piemēram, māja, grāmatas...), fizioloģiskās (gaiss, ūdens...) un garīgās vērtības (cieņa, mīlestība, brīvība...). Visi kopā veido klases vērtību piramīdu, izmantojot grupas un skolotāja darbu. Klases piramīdu var izgatavot lielu (apmēram, 0,50 cm augstu), pēc stundas piramīda paliek klasē.

3. Skolēni izdara secinājumu: saskaņā ar kādām vērtībām jādzīvo cilvēkam, lai viņu dzīve būtu piepildīta, noderīga un augsti novērtēta.

3. Šīs vērtības ir cilvēka dzīvības galvenie spēki. Varbūt tieši tā Kaukāzā dzīvoja cienījamie cilvēki? Nezinu, vai Latvijā uz kapakmeņiem var atrast uzrakstus līdzīgi kā Kaukāza vecajā kapsētā, bet cilvēki, kuri nodzīvojuši godīgu, cildenu dzīvi, kura ir piemērs citiem, arī Latvijā ir daudz. Tieši šīs vērtības palīdzēja latviešiem izdzīvot, izturēt, saglabāt sevi un tautas garu grūtos apstākļos. Šodien mēs runāsim tieši par tādiem cilvēkiem.

APJĒGŠANA

25 minūtes

1. *Skolotājs rāda 5. slaidu.*
 Latvijā daudzās vietās netālu no dzelzceļa ir atrodamī piemiņas akmeņi. Uz tiem nav vārdu un uzvārdu, bet tie ir uzlikti, kā atmiņa par tiem cilvēkiem, kurus 1941.gada 14.jūnijā vai 1949.gada 25.martā padomju vara nepamatoti apsūdzēja „dzimtenes nodevībā”, cietsirdīgi izrāva no mājām, sadzina vagonos un aizveda svešumā. Starp represētiem bija vīrieši un sievietes, bērni, pusaudži, veci cilvēki. Daudzi no tiem nomira ceļā, dauzi neizturēja badu, aukstumu, ciešanas un palika Sibīrijas zemē, bet bija arī tādi, kuri par spīti necilvēciskiem apstākļiem izdzīvoja un atgriezās Latvijā. Kur viņi ņēma spēku?
 Tā bija izdzīvošanas skola, rakstura audzināšanas, dvēseles saglabāšanas skola, kurā tika pārbaudīts, cik spēcīgs ir cilvēka gars, cik tīra ir viņa dvēsele. Šodien mēs apskatīsim dažus fragmentus no virtuālās ekspozīcijas „ESI PATS!": 1.) lai saprastu, kā rīkojās jūsu vienaudži un vēl mazāki bērni; 2.) lai pamanītu, kas viņiem palīdzēja izdzīvot; 3.) izturēt, saglabāt savu dvēseli.

Skolēni klausās.

Rakstniece Melānija Vanaga, viena no tūkstošiem represēto, savā grāmatā „*Veļupes krastā*” par latviešu sievietēm raksta tā: „*Mēs, kuras izturējām, izturējām tāpēc, ka mūsos bija neticami daudz dzīvības spēka, neticami lielas dzīves alkas un ticība atbrīvošanai*”.

Tieši pēc šīs grāmatas Melānijas Vanagas muzejā tika izveidota virtuālā ekspozīcija „ESI PATS!”. (akcentēt to, ka sociālo zinību stundās skolēni jau iepazinās ar šo ekspozīciju un Bērnu stāstiem).

Ekspozīcijas izveides autore Elīna Kalniņa stāsta: „*Ekspozīcija atklāj piecu deportēto bērnu pieredzi. Šiem bērniem, vēlāk pusaudžiem un jauniešiem, bieži nācās paļauties vien pašiem uz sevi, pašiem domāt, spriest, lemt un rīkoties. Viņi neatlaidīgi lauza savu ceļu dzīvē, pārvarēdami šķietami nepārvaramus šķēršļus...*”.

2. Skolotājs rāda 6. slaidu, nospiežot uz slaidā pieejamo interneta vietnes adresi: <http://www.esipats.lv/s/5-4-skola>, izvēlas Aļņa stāstu par izdzīvošanu Sibīrijā.

Kādas vērtības palīdzēja zēniem pārvārēt grūtības?

3. Skolotājs rāda 7. slaidu, nospiežot uz slaidā pieejamo interneta vietnes adresi: <http://www.esipats.lv/s/5-4-skola>, izvēlas Intas stāstu par Vaļu Kuzņecovu.

4. Skolotājs rāda 8. slaidu, nospiežot uz slaidā pieejamo interneta vietnes adresi:

<http://www.esipats.lv/s/5-3-darbs>, izvēlas Intas stāstu par Bērnu ikdienas darbiem.

5. Skolotājs rāda 9. slaidu, nospiežot uz slaidā pieejamo interneta vietnes adresi: <http://www.esipats.lv/s/5-3-darbs>, izvēlas Ilgas stāstu par atbildības uzņemšanos.

Skolotājs jautā: "Vai skolēni būtu spējīgi rīkoties līdzīgi, 12-14 gadu vecumā uzņemties atbildību gan par sevi, gan par citiem?"

6. Skolotājs rāda 10. slaidu un stāsta: "Tā Bērni dzīvoja vairāk kā piecus gadus. 1946. gada rudenī visi pieci kā pusbāreņi ar mokām atgriezās (daži atbēga) Latvijā. Mamma palika Sibīrijā. Kas notika tālāk?"

2. Skolēni uz lielas piramīdas sameklē vērtības, kuras raksturo Aļņa un Andra rīcību. Skolēni nosauc, skolotājs pasvītro - veido izsūtīto bērnu vērtību piramīdu (izglītība, izturība, gribasspēks, cerība, var arī citas,

3. Skolēni uz piramīdas sameklē vērtības, kuras ir raksturīgas Intai.

4. Skolēni nosauc materiālās vērtības, kuras pietrūka un garīgās vērtības, kas palīdzēja izdzīvot: darbīgums, pacietība, izturība.

5. Skolēni nosauc vērtību - atbildība.

2. Izturība, gribasspēks - izsūtītie bērni un jaunieši iemācījās cīnīties ar auksto Ziemeļu vētru, izsalkumu, bailēm. Viņi katru dienu devās uz skolu, ceļā pavadot vairākas stundas, jo

3. Pašcieņa - Inta spēj pārvaldīt un regulēt savas emocijas un impulsus.

4. Skolotājs var piedāvāt skolēniem pagaršot nātru zupu bez sāls un maizes, pajautāt, cik viņi ilgi varētu izturēt ar šādu zupu?

7. Skolotājs rāda 11. slaidu, nospiežot uz slaidā pieejamo interneta vietnes adresi:
<http://www.esipats.lv/s/8-2-andris-ar-griezas-sibirija>, izvēlas Andra stāstu par atgriešanos Sibīrijā.
Ja ir laiks, var parādīt vēl arī stāstu par to kā Ilga brauc mammai pakal uz Sibīriju: <http://www.esipats.lv/s/8-1-ilga-brauc-mammai-pakal>

7. Skolēni nosauc vērtības, kas raksturo Bērnu rīcību - mīlestība, pateicība.

Laiks

Skolotāja darbība

Skolēna darbība

Komentāri

REFLEKSIJA, NOSTIPRINĀŠANA, LIETOŠANA

20 minūtes

1. Mēs iepazīnāties tikai ar dažiem Bērnu stāstiem un katrs stāsts ir varoņdarbs Bērnu ceļā uz pieauguša, krietna, cienīta, cildena cilvēka dzīvi.
Kā dzīvoju ES? Cik lielā mērā mēs katrs pats šodien aktīvi veidojam savu dzīvi, attīstām vērtības un kopjam savu dvēseli?
Skolotājs rāda 13. slaidu.
Skan skolotāja izvēlēta mūzika.
2. Atgriežoties mājās, Bērni dziļi pārdzīvoja šķiršanos ar visdārgāko cilvēku - mammu, rakstīja mammām vēstules.
Skolotājs rāda 14. slaidu un izdala skolēniem paštaisīto aploksnes ar represēto Bērnu vēstulēm.

1. Uzdevums skolēniem: aizpildīt tabulu (Skatīt pielikumu "Manas dvēseles kopšana"). Skolēni dalās ar pierakstīto.

2. Aploksnes izskats atgādina deportācijas laika aploksni (*skatīt pielikumu "Aploksne"*).

Skolotāja paskaidrojums:
jūs saņēmt aploksni ar
Aļņa un Andra vēstulēm.
Lūdzu, izlasiet tās! Ap-
loksnē ir balta lapa.
Ko jūs gribētu (varētu)
pateikt bērniem, kuri ne-
tikai stāstīja par izdzīvoša-
nu, bet arī katram no
mums palīdzēja saprast
sevi, iedomāties par savas
dzīves vērtībām?

3. *Skolotājs rāda 15. slaidu*
(pieaugušo Bērnu
fotogrāfijas), informē, ka 3
varoņi: Ivars, Inta un Andris
joprojām ir dzīvi, pievērs
skolēnu uzmanību
informācijai par viņu dzīves
un darba gaitām pēc
brīvlaišanas. Skolotājs
piedāvā skolēniem uz-
rakstīt vēstuli vienam no
pieciem Bērniem.
Skolotājs lūdz izlasīt
vēstuli. (Andrim, Intai un
Ivaram rakstīto vēstuli var
aizsūtīt adresātam).

2. Skolēni lasa vēstules.
Skolēni atbild uz jautā-
jumiem.

3. Skolēni klausās un pēc
izvēles raksta vēstuli
vienam no pieciem
bērniem.

STUNDAS NOSLĒGUMS

10 - 15 minūtes

1. Skolotājs piedāvā skolēniem izvērtēt stundu izmantojot "3 cepuru metodi": uz galda stāv 3 cepures, pie pirmās piestiprināta zīmīte „Visvarīgākais šodien stundā bija”, pie otrās – „Man ir ideja!”, pie trešās – „Jautājumi”.

2. Skolotājs rāda 16. slaidu. Stundu pabeidz ar Vitas Melbārdes – dzejnieces, dziedātājas vārdiem. Skolotājs izsaka pateicību Melānijai Vanagai, ekspozīcijas autorei un veidotājiem par iespēju satikties ar pieciem varoņbērniem, kuri stiprināja un bagātināja dvēseli. Skolotājs izsaka pateicību skolēniem par sadarbību, atklātību un novēl dzīvot atbilstoši izvēlētajām garīgajām vērtībām, sargāt savu dvēseli. Stundu nobeidz ar Helēnas Rērihas novēlējumu.

1. Skolēni un skolotāja raksta savas pārdomas. Ja ir laiks un atbilstoša atmosfēra klasē, skolotājs var palūgt izlasīt uzrakstīto.

*„Prieks, miers, mīlestība...
Cik viegli sitas sirds!
Laiks, ceļš, patiesība... Zem
kājām gaismas tilts.
Tas atved mani pie sevis, lai
satiekamies, lai...
Tas aizved mani pie Tevis,
tas ved līdz Mūžībai”.*
/V.Melbārde/

*„Kļūsti par gaismas staru,
ej prom no tukšu sapņojumu
pasaules un izmanto savu
enerģiju, lai nerimtīgi kāptu
augšup. Lai tava dvēsele
vienmēr izstaro gaismu un
labestību, siltumu un
līdzcietību, mundrumu un
vēlmi palīdzēt tuvākajam”!*
/Helēna Rēriha/